

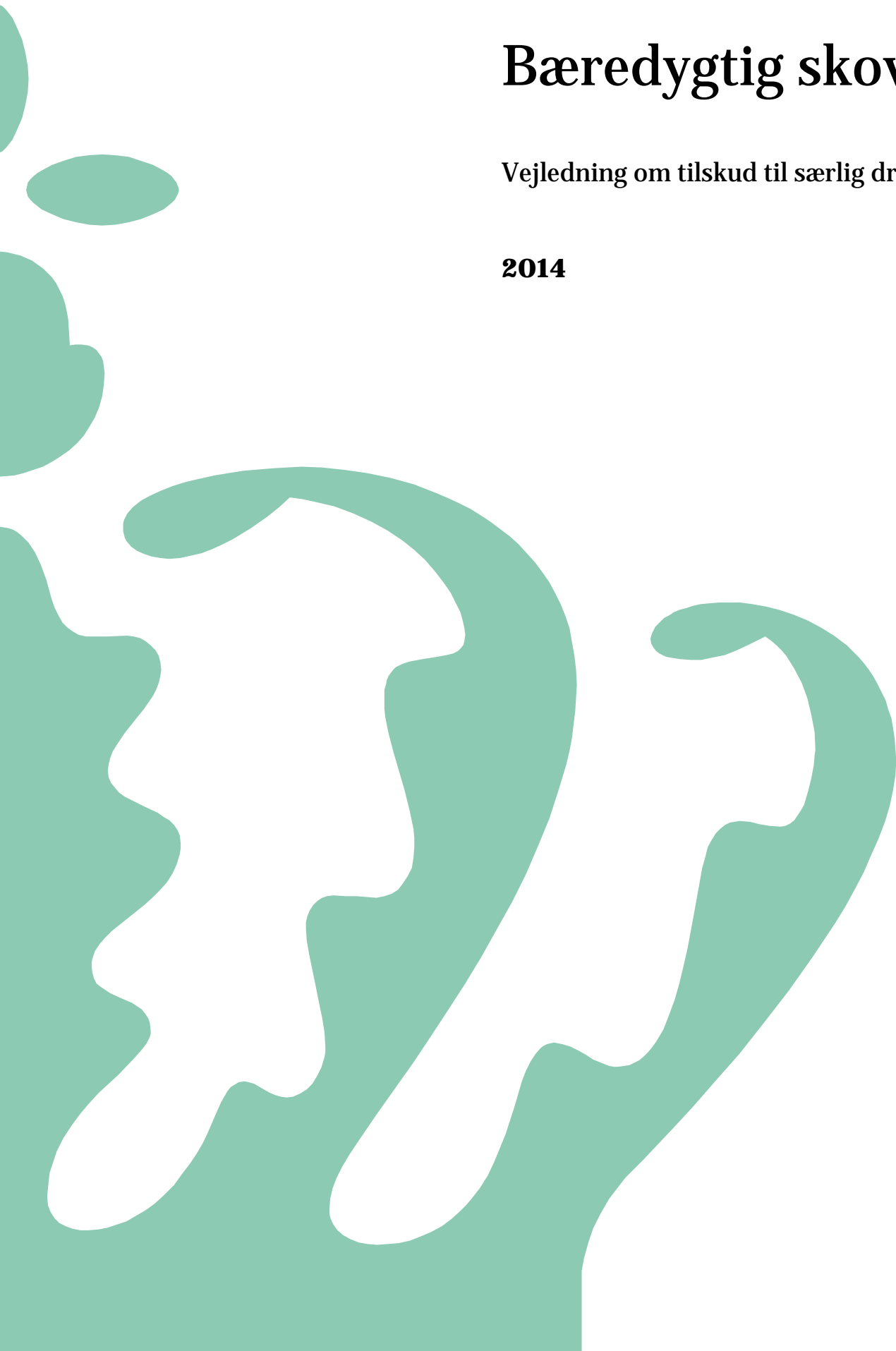

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Bæredygtig skovdrift

Vejledning om tilskud til særlig drift

2014

Titel:

Bæredygtig skovdrift.
Vejledning om tilskud til særlig drift.

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2014

Indhold

Indledning	4
1.1 Hvem kan søge om tilskud?.....	5
1.2 Hvad ydes der tilskud til?	5
Tilskudssatser	6
1.3 Urørt skov.....	7
1.4 Bevaring af op til 10 hjemmehørende træer pr. ha.....	8
1.5 Stævningskov.....	8
1.6 Skovgræsning.....	9
1.7 Rydning af uønsket opvækst	10
1.8 Etablering af naturlige vandstandsforhold.....	10
1.9 Definition af projektareal	11
1.10 Afgrænsninger.....	11
Ansøgning	13
1.11 Ansøgningsfrist	14
1.12 Behandling af ansøgninger.....	14
1.13 Prioritering af ansøgninger	14
Det videre forløb	15
1.14 Udbetaling.....	15
1.15 Ændringer eller manglende gennemførelse.....	17
1.16 Tinglysning.....	17
1.17 Skattemæssige forhold.....	17
1.18 Ejerskifte for arealer med tilskud.....	18
Kontrol	19
Retsgrundlag	20
Bilag 1: Arter	21
Bilag 2: Hjemmehørende træarter	22
Bilag 3: Tilskudsberettigede udgifter og indhentning af tilbud	23
Bilag 4: Naturstyrelsens lokale tilskudsenheder	28

Indledning

Et af skovlovens formål er at fremme en bæredygtig drift af landets skove. For at understøtte dette formål er der i 2013-2015 genåbnet for tilskudsordninger, der har til hensigt at fremme bæredygtig skovdrift. Dette gøres ved tre forskellige støtteordninger: grøn driftsplan, foryngelse og særlig drift. Hertil kommer en ordning med tilskud til at beskytte skovnaturtyper og -arter i Natura 2000-områder.

Disse fire støtteordninger behandles i hver sin vejledning, hvor strukturen er forsøgt at være ensartet. Indledningsvist nævnes her formålene med de fire støtteordninger for at skabe et større overblik.

Den første støtteordning om grøn driftsplan har til formål at fremme omstillingen til bæredygtig drift af én eller flere skove på en ejendom. Der ydes både tilskud til at udarbejde en ny grøn driftsplan og et tillæg til en eksisterende driftsplan. Den grønne driftsplan skal indeholde en status og en plan for beskyttelse af skovens naturværdier, og kan indeholde en plan for omstilling til naturnær skovdrift. En grøn driftsplan kan være grundlaget for en aftale mellem ejer og Naturstyrelsen om at gennemføre Natura 2000-planerne for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.

Den anden støtteordning om tilskud til foryngelse har til formål at omlægge skovarealer med nåletræ til hjemmehørende træarter.

Den tredje støtteordning om tilskud til særlig drift har til formål at beskytte og pleje naturmæssigt værdifulde skovarealer og særlige arter tilknyttet skov (flagermus og hasselmus).

Endelig har den fjerde støtteordning til formål at beskytte skovnaturtyper og -arter som opfølgning på Natura 2000-planerne.

I det følgende redegøres mere uddybende for ovennævnte støtteordning om tilskud til særlig drift.

1.1 Hvem kan søge om tilskud?

Ansøgere kan være

- Private ejere af fredskovspligtige arealer.¹
- Private ejere af skovbevoksede arealer, der ikke er fredskovspligtige. Skoven skal være mindst 0,5 ha og mere end 40 meter bred (i gennemsnit).

Privat ejer kan være en person, et selskab, en fond, en forening eller lignende. Den private ejer må ikke have indgået driftsoverenskomst med eller modtage driftstilskud fra det offentlige til det konkrete areal.

Tilskud vil ikke kunne ydes til stat, kommuner og folkekirke eller selskabskonstruktioner, hvor disse har en betydelig indflydelse på driften.

1.2 Hvad ydes der tilskud til?

Der ydes tilskud til aftaler om særlig drift for arealer med høj naturværdi eller potentiale for høj naturværdi, samt til arealer med hasselmus og/eller flagermus. Aftalerne skal beskytte og fremme biodiversitet. Der ydes tilskud til følgende:

- Urørt skov.
- Bevaring af op til 10 hjemmehørende træer pr. hektar til naturlig død og henfald.
- Stævningsskov.
- Skovgræsning.
- Rydning af uønsket opvækst.
- Etablering af naturlige vandstandsforhold på skovarealer.

Hasselmus og flagermus hører til på habitatdirektivets bilag IV. Derfor ydes der tilskud til disse arter efter tilskudsordninger om særlig drift. Til de nævnte bilag IV arter ydes der tilskud til følgende:

Hasselmus

- Stævningsskov
- Rydning af uønsket opvækst

Flagermus

- Bevaring af op til 10 hjemmehørende træer pr. hektar til naturlig død og henfald.
- Skovgræsning

Se nærmere nedenfor, hvor tilskudssatserne og de enkelte foranstaltninger gennemgås.

---

¹ Det fremgår normalt af matriklen og tingbogen, om en skov er fredskov. Ved tvivl kan Naturstyrelsens lokale enheder kontaktes.

Tilskudssatser

I tabel 1 ses tilskudssatserne for de enkelte foranstaltninger:

Tilskudsform	Tilskud	Tillæg til grøn driftsplan	Udbetaling i	Varighed
Udlæg af urørt skov	Konkret beregning af Naturstyrelsen		20 år	Varig
Bevaring af op til 10 store træer pr. ha til død og henfald:				Varig
Diameter* 25-50 cm	20 kr./træ/år	5 kr./træ/år	20 år	
Diameter* > 50-75 cm	40 kr./træ/år	10 kr./træ/år	20 år	
Diameter* > 75 cm:				
Eg	80 kr./træ/år	20 kr./træ/år	20 år	
øvrige træarter	60 kr./træ/år	15 kr./træ/år	20 år	
Stævning	400 kr./ha/år	100 kr./ha/år	20 år	20 år
Skovgræsning	1400 kr./ha/år		5 år	5 år
Forberedelse til skovgræsning	100 % af tilskudsberettigende udgifter		Engangsbetaling	Senest til 1/10 2015
Etablering af naturlige vandstandsforhold:				
Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold	100 % af tilskudsberettigende udgifter		Engangsbetaling	Senest til 1/10 2015
Kompensation for indkomsttab ved etablering af naturlige vandstandsforhold	300 kr./ha/år		20 år	20 år
Rydning af uønsket opvækst:				
lav sats	400 kr./ha/år	100 kr./ha/år	5 år	5 år
middel sats	800 kr./ha/år	200 kr./ha/år	5 år	5 år
høj sats	1200 kr./ha/år	300 kr./ha/år	5 år	5 år

TABEL 1 TILSKUDSSATSERNE FOR DE FORSKELLIGE FORANSTALTNINGER.

*Diameter måles i 1,3 meters højde.

Der ydes et forhøjet tilskud til en række af de tilskudsberettigede foranstaltninger, hvis der er tale om opfølgning på en grøn driftsplan. For at driftsplanen skal være grundlag for det forhøjede tilskud skal den indeholde en plan for beskyttelse af naturværdier (modul II i grøn driftsplan), hvoraf indsatsen fremgår. Se også vejledningen til Bæredygtig skovdrift Grøn driftsplan på

www.nst.dk/privatskovtilskud. For at tillægget kan ydes, skal den del af den grønne driftsplan, som omfatter indsatsen jf. tabel 1, vedlægges ansøgningen.

1.3 Urørt skov

Der kan ydes tilskud til at ophøre med drift af et skovareal ved at udlægge det til "urørt skov". Der ydes primært tilskud til skovarealer, der i en længere periode har været ekstensivt drevet. Desuden skal følgende tre krav være opfyldt

- Der skal være tale om gamle bevoksninger, der er hugstmodne eller bliver hugstmodne inden for en kort årrække (ca. 10 til 20 år).
- Skovarealet skal primært være bevokset med de træarter, der er opført på bilag 2.
- Skovarealet skal have en høj naturværdi eller have potentiale dertil, og det skal begunstiges ved udlæg til urørt skov.

En aftale om udlæg til urørt skov er varig og omfatter følgende elementer

- Der må ikke være nogen forstlig drift på arealet.
Al forstlig drift skal ophøre på arealet, herunder hugst, plantning og såning.
- Levende og døde træer må ikke fjernes.
Hverken levende eller døde træer må fældes, og dødt ved skal efterlades til naturligt henfald. Efter aftale med Naturstyrelsen vil der dog kunne fældes træer, hvis de udgør en sikkerhedsrisiko for mennesker eller bygninger. De fældede træer skal efterlades på arealet til naturligt henfald.
- Der må ikke anvendes gødning, kemisk bekæmpelse eller kalkning på arealet.
- Der må ikke ske en forstyrrelse af jordbunden.
Hverken jordbearbejdning eller kørsel i skovbunden med tunge maskiner må finde sted.
- Der må ikke foretages oprensning eller nygravning af grøfter.
Der må ikke anlægges nye grøfter eller dræn, og eksisterende grøfter må ikke længere oprenses med mindre det vil have en væsentlig u hensigtsmæssig indflydelse på afvandingen af naboarealer, som ikke kan afhjælpes på anden vis.

Desuden kan der indgå supplerende elementer i en aftale om urørt skov, som fastlægges konkret i hvert enkelt tilfælde.

Der kan alene ydes tilskud til urørt skov, hvis arealet er fredskovspligtigt. Hvis et skovareal ikke er fredskovspligtigt, kan der søges om pålæg af fredskovspligt i forbindelse med ansøgning om tilskud.

Naturstyrelsen fastsætter tilskuddet ved at beregne nettoværdien af den stående bevoksning, dvs. realiseringsværdien fratrukket skovningsomkostningerne. Tilskuddet udbetales i 20 lige store årlige rater.

Udlægget til urørt skov vil blive tinglyst på ejendommen.

1.4 Bevaring af op til 10 hjemmehørende træer pr. ha

Der ydes tilskud til at bevare op til 10 levende hjemmehørende træer pr. ha til død og henfald. Træerne skal have en diameter på mindst 25 cm, og skal udgøre (eller have udgjort) en del af kronetaget i bevoksningen. Desuden skal træerne som udgangspunkt være nævnt i vejledningens bilag 2.

Tilskuddet fastsættes efter træart og diameter i brysthøjde (1,3 meters højde), jf. tabel 1 om tilskudssatser. Træernes position (UTM/EUREF89) skal enten være angivet i ansøgningen eller senest oplyses til Naturstyrelsen ved anmodning om udbetaling af 1. rate af tilskuddet.

Hvis træerne, som skal bevares, falder ned over hegn, stier, veje og lignende, må de skæres op i nødvendigt omfang for at kunne skubbes/trækkes til side, men alt træ skal efterlades på arealet til naturligt henfald. I tilfælde hvor et træ udgør en sikkerhedsrisiko for mennesker og bygninger kan træet efter aftale med Naturstyrelsen beskæres eller fældes, under betingelse af, at træerne efterlades på arealet. Der bør generelt ikke udpeges træer til død og henfald, der vil kunne udgøre en risiko for færdselen på stærkt befærdede veje og stier.

Naturstyrelsen kan lade aftaler om bevaring af store træer til død og henfald tinglyse på ejendommen.

Tilskud til bevaring af op til 10 hjemmehørende træer pr. hektar kan kombineres med følgende foranstaltninger: tilskud til stævningsskov, skovgræsning og etablering af naturlige vandstandsforhold.

Hvis der oven i tilskud til bevaring af op til 10 hjemmehørende træer pr. ha søges om tillæg for opfølgning på en grøn driftsplan, skal den del af den grønne driftsplan, som omfatter denne indsats, vedlægges ansøgningen.

1.5 Stævningsskov

Der kan søges om tilskud til drift af stævningsskov. Bevoksningen skal som hovedregel tidligere have været i stævnet. Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde se bort fra dette krav.

Der skal foretages én stævning af arealet i aftaleperioden på 20 år.

Naturstyrelsen kan stille særlige vilkår for at yde tilskud til stævning, f.eks. at:

- Stævningen skal gennemføres på et bestemt tidspunkt.
- Arealet skal opdeles i flere parceller, der stævnes tidsmæssigt forskudt.
- Efterladelse af dele af hugstudtaget på arealet.
- Brug af tungt maskinel undlades.

Naturstyrelsen vil ved behandling af en ansøgning om tilskud til stævning vurdere, om bevoksningen har større naturmæssig gavn af genindførsel af stævningsdriften, end af bibeholdes af

den nuværende tilstand. Dette kan have relevans for arealer, der har ligget urørt eller har været ekstensivt drevet i flere årtier.

I kommuner med forekomst af hasselmus, se bilag 1, skal hasselmusen tilgodeses ved stævningen. Derfor skal der - i samarbejde med Naturstyrelsen - udarbejdes en nærmere plan for stævningen, som forbedrer hasselmusens levesteder og spredningsmuligheder.

Tilskud til stævningsskov kan kombineres med følgende foranstaltninger: bevaring af op til 10 hjemmehørende træer pr. hektar og etablering af naturlige vandstandsforhold.

Hvis der oven i tilskud til stævningsskov, søges om tillæg for opfølgning på en grøn driftsplan, skal den del af den grønne driftsplan, som omfatter denne indsats, vedlægges ansøgningen.

1.6 Skovgræsning

Skovgræsning består af to dele: et éngangstilskud, som ydes til forberedelse til skovgræsning, og et tilskud til den årlige græsning af skovarealerne.

Etablering af skovgræsning

Der ydes tilskud til én eller flere af aktiviteterne: etablering af hegn, drikkevandsforsyning, fangfolde eller elforsyning. Tilskuddet skal som minimum omfatte etablering af hegn eller drikkevandsforsyning. Der ydes ikke tilskud til etablering af hegn, drikkevandsforsyning, fangfolde eller elforsyning, hvis der allerede er et brugbart anlæg på arealet. Hvis der findes hegn, drikkevandsforsyning, fangfolde eller elforsyning, som er udtjente, skal dette dokumenteres ved beskrivelser og billeder.

Der ydes tilskud på 100 % til udgifter, der er direkte relateret til projektet. Der skal sikres rimelige priser, og indhentes mindst 2 bindende tilbud på opgaven. De tilskudsberettigede udgifter fremgår af bilag 3.

Projektet skal være afsluttet senest 1. oktober 2015.

Skovgræsning

Der skal være græsning af arealet i aftaleperioden på 5 år. Afgræsningen skal ske med husdyr. Naturstyrelsen kan stille vilkår om f.eks. arealstørrelse, græsningstryk, udbindningsperiode og ingen tilskuds fodring.

Det kræver dispensation fra skovlovens § 9, nr. 1, hvis mere end 10 % af et fredskovspligtigt areal skal drives med skovgræsning. Dispensationen kan vedlægges ansøgningen om tilskud, hvorefter behandlingen sker samtidig.

Tilskud til skovgræsning kan kombineres med følgende foranstaltninger: bevaring af op til 10 hjemmehørende træer pr. hektar og etablering af naturlige vandstandsforhold.

1.7 Rydning af uønsket opvækst

Der ydes tilskud til rydning af uønsket opvækst på små lysåbne naturarealer i skoven. Formålet med dette tilskud er at bevare de små åbne arealer i skoven. Arealerne må være op til 1 ha store.

Der ydes tilskud på 3 niveauer: lav, middel og høj tilskudssats. Naturstyrelsen afgør i hvert enkelt tilfælde, hvilken sats, der skal anvendes. Der tages bl.a. udgangspunkt i arealets tilgængelighed, størrelsen på de træer og buske, der skal fjernes samt hvor stor en andel af arealet, der skal ryddes.

Der kan søges om tilskud til rydning af samme areal igen 5 år efter, at der sidst er blevet ydet tilskud til rydning.

I kommuner med forekomst af hasselmus, jf. bilag 1, skal hasselmusen tilgodeses. Hvis Naturstyrelsens vurderer, at en ansøgning om rydning af uønsket opvækst vil påvirke hasselmusen negativt, kan Naturstyrelsen give afslag til ansøgningen.

Naturstyrelsen kan stille følgende vilkår for at yde tilskud til rydning, f.eks:

- Rydningen skal foretages på et bestemt tidspunkt på året.
- Anvendelse af bestemt metode.
- Efterladelse eller fjernelse af det afskårne materiale fra arealet.
- Inddragelse af relevant kulturhistorisk ekspertise i forbindelse med rydning af opvækst på fortidsminder.

Hvis der oven i tilskud til rydning af opvækst og uønskede træarter, søges om tillæg for opfølgning på en grøn driftsplan, skal den del af den grønne driftsplan, som omfatter denne indsats, vedlægges ansøgningen.

1.8 Etablering af naturlige vandstandsforhold

Der ydes tilskud til projekter, som helt eller delvist genskaber naturlige vandstandsforhold på skovbevoksede arealer, hvis det vil fremme naturindholdet i skoven. Projekterne vil være forskellige, men ofte vil der være tale om at afbryde dræn eller afvandingsgrøfter.

Der kan også ydes tilskud til nødvendige tekniske forundersøgelser forud for etableringen af naturlige vandstandsforhold. Tekniske forundersøgelser omfatter undersøgelser, der beskriver tekniske og biologiske forhold af betydning for etablering af naturlige vandstandsforhold, herunder størrelse af det påvirkede areal, jordbundsforhold, topografi, flora og fauna. Naturstyrelsen kan stille krav til rådgiverens tekniske ekspertise.

Der ydes tilskud på 100 % til udgifter direkte relateret til projektet. Der skal sikres rimelige priser, og indhentes mindst 2 bindende tilbud på opgaven. I ansøgningen skal den valgte metode begrundes, og det konkrete projekt skal beskrives. De tilskudsberettigede udgifter fremgår af bilag 3. Projektet skal være afsluttet senest 1. oktober 2015.

Endvidere ydes kompensation for årligt indkomsttab i 20 år som følge af etableringen af de naturlige vandstandsforhold. Denne kompensation ydes til selve bevoksningen, hvor der etableres naturlige vandstandsforhold, samt til evt. tilgrænsende skovbevoksede arealer, som vil blive

påvirkes af projektet. Hvis tilgrænsende arealer også bliver påvirket, skal omfanget af dette være dokumenteret i en teknisk forundersøgelse.

De ændrede vandstandsforhold er varige, og vil blive tinglyst på ejendommen.

Naturstyrelsen kan stille særlige vilkår for at yde tilskud til at genoprette naturlig hydrologi.

Tilskud til etablering af naturlige vandstandsforhold kan kombineres med følgende foranstaltninger: bevaring af op til 10 hjemmehørende træer pr. hektar, stævningsskov og skovgræsning.

1.9 Definition af projektareal

Der skal indsendes én ansøgning for hvert projekt. Ved et projekt forstås i denne sammenhæng et fysisk sammenhængende areal, hvor der søges om tilskud til de samme foranstaltninger for hele arealet (samme tilskudssats). Projektarealet kan betragtes som sammenhængende, selvom det gennemskæres af en (mindre) skovvej eller lignende. Kortbilag og arealopgørelse skal være eksklusiv arealet af evt. skovvej m.m.

Projektarealet skal opgives på ansøgningen i hektar med 2 decimaler. Arealopmålingen skal have en nøjagtighed, der mindst svarer hertil.

1.10 Afgrænsninger

I visse tilfælde ydes der ikke tilskud, selv om de øvrige betingelser er opfyldt. Der ydes ikke tilskud til foranstaltninger

- Der er pligt til at foretage i henhold til skovlov, anden lovgivning eller tinglyste servitutter.
- Der gives tilskud efter anden lovgivning.
- Der er påbegyndt, inden der er givet tilsagn om tilskud hertil.
- Eller hvor det samlede tilskud er under en vis grænse, som fastsættes af Naturstyrelsen. Pr. 1. september 2013 er grænsen kr. 5.000.

Desuden er kriseramte virksomheder, som defineret i EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder, udelukket fra tilskud.²

---

² I disse EF-rammebestemmelser betragtes en virksomhed som udgangspunkt som kriseramte under følgende omstændigheder:

- a) hvis der er tale om et selskab med begrænset ansvar, når over halvdelen af den tegnede kapital er forsvundet, og over en fjerdedel af denne kapital er gået tabt i løbet af de sidste tolv måneder
- b) hvis der er tale om et selskab, hvor i det mindste nogle af deltagerne hæfter ubegrænset for virksomhedens gæld, når over halvdelen af egenkapitalen som opført i virksomhedens regnskaber er forsvundet, og over en fjerdedel af denne kapital er gået tabt i løbet af de sidste tolv måneder
- c) når virksomheden, uanset dens selskabsform, efter de nationale regler opfylder betingelserne for konkursbehandling mv.

Kombination med andre tilskudsordninger efter skovloven

Tilskud efter denne ordning kan kombineres med tilskud til grøn driftsplan.

Tilskud efter denne ordning kan *ikke* kombineres med tilskud efter ordningerne om beskyttelse af skovnaturtyper og –arter i Natura 2000-områderne eller foryngelse af skov.

Loft på tilskuddet

Der er som udgangspunkt et loft på det samlede årlige tilskud på 200 €/ha (ca. 1500 kr./ha). Hvis det samlede årlige tilskud overstiger dette beløb, vil tilskuddet blive nedsat, så det sammenlagt udgør et beløb svarende til loftet.

Ved opgørelse af det samlede årlige tilskud medregnes følgende ikke

- Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold.
- Tilskud til forberedelse til skovgræsning.

I følgende undtagelsestilfælde kan der ydes tilskud, som overstiger loftet på 200 €/ha/år

- Ved bevaring af op til 10 store træer til død og henfald i kombination med stævning, skovgræsning og/eller kompensation for indkomsttab ved etablering af naturlig hydrologi. Det samlede tilskud kan ikke oversige 300 €/ha/år (ca. 2230 kr./ha/år).
- Ved udlæg til Urørt skov

Fortidsminder

Ved projekter gennemført efter denne ordning skal man være opmærksom på de fortidsminder, der måtte være på arealet.

Visse fortidsminder er umiddelbart fredede, uanset om de er registreret af myndighederne eller ej, jf. museumslovens bilag 1, kapitel 1. Andre fortidsminder er først fredede, når ejeren har fået meddelelse herom, jf. museumslovens bilag 1, kapitel 2.

Alle fredede fortidsminder er beskyttet af museumslovens § 29 e. Det fremgår af bestemmelsen, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af disse fortidsminder. Endvidere fremgår det af museumslovens § 29 f, at der ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes på fortidsminderne eller inden for en 2 meter bræmme omkring dem. Dispensation fra museumslovens § 29 e og § 29 f søges hos Kulturstyrelsen.

Efter naturbeskyttelseslovens § 18 stk. 1 må der ikke foretages ændringer af arealet indenfor en 100 meter zone omkring fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Efter lovens § 18 stk. 2 gælder forbuddet dog ikke for **gentil**plantning af skovarealer uden for en 2 meter bræmme omkring fortidsminderne. Endvidere fremgår det af lovens § 18 stk. 3, at 100 meter beskyttelseslinien ikke gælder for fortidsminder, der ikke er synlige i terrænet, samt for fortidsminder, der er nævnt i bilag 1 til loven. Dispensation efter naturbeskyttelsesloven søges hos kommunen.

Ansøgning

Det er muligt at søge om tilskud fra d. 1. april, hvor ansøgningsskema kan findes via Naturstyrelsens hjemmeside www.nst.dk/privatskovtilskud.

Det udfyldte ansøgningsskema skal sendes til Naturstyrelsens lokale tilskudsenhed, se bilag 4. Ansøgningen kan udfyldes af både ejer eller ejers konsulent. Ejer kan således give en konsulent fuldmagt til at underskrive ansøgningen. Fuldmagten skal vedlægges ansøgningen.

Der skal indsendes én ansøgning for hvert projekt, jf. afsnit 1.9 "*Definition af projektareal*".

Ansøgningen skal vedlægges de bilag, som Naturstyrelsen forlanger til brug for sagsbehandlingen, herunder følgende:

- Oversigtskort, der viser skovens beliggenhed.
- Kort over projektarealet.
Detailkort, der viser projektarealet i hele sin udstrækning. Målestoksforholdet bør ligge indenfor intervallet 1:2.000 til 1:5.000.
- Liste med geografisk position af træer, der skal bevares til død og henfald.
Ansøgningen vedlægges en liste med geografisk position (UTM/EUREF89) af de træer, der skal bevares til død og henfald. Hvis denne liste ikke vedlægges ansøgningen, skal listen indsendes til Naturstyrelsens lokale tilskudsenhed inden anmodning om udbetaling af 1. rate af tilskuddet.
- Specificeret budget og mindst 2 bindende tilbud for følgende opgaver:
  - Etablering af naturlige vandstandsforhold,
  - Forberedelse til skovgræsning.
- Kort med indtegnning af hegn m.m.
For foranstaltningen *Forberedelse til skovgræsning* vedlægges kort, der viser, hvor der planlægges opsat hegn, elforsyning, drikkevandsforsyning og fangfold.
- Nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder.

Kort kan tegnes via Miljøgis.

Vejledning til brug af miljøgis findes på www.nst.dk/privatskovtilskud. Kort "printes" som pdf og kan evt. anvendes til at tegne yderligere præciseringer ind på. Kort sendes med ansøgningen.

1.11 Ansøgningsfrist

Den årlige ansøgningsfrist er 1. juni.

1.12 Behandling af ansøgninger

Alle ansøgninger vil blive behandlet efter udløb af årets ansøgningsfrist. De vil blive prioriteret efter nedenstående prioriteringskriterier.

Ansøgninger, der får afslag, vil ikke blive overført til det følgende år, men ansøger er velkommen til at søge om tilskud igen i følgende år.

Hvis Naturstyrelsen har spørgsmål til en ansøgning, vil ansøger blive kontaktet. Hvis ansøgningen er særlig mangelfuld, kan den ikke behandles, og vil blive returneret til ansøger uden videre behandling.

Ansøger vil normalt få svar på en ansøgning ca. 3 måneder efter udløbet af ansøgningsfristen.

1.13 Prioritering af ansøgninger

Prioritering af ansøgningerne kan blive nødvendig, hvis der samlet søges om tilskud for et større beløb, end den afsatte bevilling. Der vil blive prioriteret efter følgende kriterier (1 er højeste prioritet):

1. Ansøgninger om tilskud til fredskovspligtige arealer prioriteres frem for tilskud til ikke-fredskovspligtige arealer.
2. Ansøgninger om foranstaltninger, der er en opfølgning på en grøn driftsplan.
3. Ansøgninger om udlægning til urørt skov.
4. Øvrige ansøgninger

Hvis der bliver behov for yderligere prioritering, vil der blive prioriteret efter tilskudsstørrelse, hvor store tilskud prioriteres højest.

Særligt for ansøgninger om tilskud til hasselmus og flagermus gælder følgende:

1. Ansøgninger om tilskud til hasselmus prioriteres frem for ansøgninger om tilskud til flagermus.
2. Ansøgninger prioriteres efter tilskudsstørrelse, hvor store tilskud prioriteres højest.

Det videre forløb

1.14 Udbetaling

Da tilskuddene efter denne ordning både indeholder engangstilskud og årlige tilskud, så sker udbetalingen efter to forskellige regelsæt.

Éngangstilskud

For følgende foranstaltninger udbetales tilskuddet på én gang: Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold og forberedelse til skovgræsning.

Det vil fremgå af tilsagnsbrevet, hvordan der anmodes om udbetaling af éngangstilskud.

Anmodning om udbetaling skal være modtaget i Naturstyrelsen senest to måneder efter, at projektet er afsluttet. Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra denne frist.

Naturstyrelsen udbetaler tilskuddet på grundlag af en opgørelse af de betalte tilskudsberettigede udgifter. Udgifterne skal kunne dokumenteres.

Naturstyrelsen kan i særlige tilfælde beslutte, at anmodning om udbetaling af tilskud skal være vedlagt en erklæring fra en statsautoriseret eller registreret revisor. Formular til revisorerklæring fås via Naturstyrelsens hjemmeside eller ved henvendelse til Naturstyrelsens lokale tilskudsenhed.

Tilskuddet overføres til ejers NemKonto.

Det er en betingelse for udbetaling at

- De nødvendige tilladelser for projektet foreligger.
- Anmodning om udbetaling indeholder de oplysninger og er vedlagt de bilag, som Naturstyrelsen forlanger til brug for beregning og udbetaling af tilskud.
- Alle udgifter er afholdt i overensstemmelse med tilsagn.
- Og at alle udgifter er afholdt inden den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet, med mindre der er tale om udgifter til en eventuel revisorerklæring.

Der må ikke afholdes udgifter til projektet, før tilsagnshaver har modtaget tilsagn fra Naturstyrelsen.

Udbetalingsanmodningen med tilhørende originale regnskabsbilag skal være tilgængelig i mindst 5 år fra datoen for udbetaling af tilskud.

Årligt tilskud

For følgende foranstaltninger udbetales tilskuddet årligt: Udlæg til urørt skov, bevaring af op til 10 store træer pr. ha til død og henfald, stævningskov, skovgræsning, kompensation for indkomstab ved etablering af naturlige vandstandsforhold og rydning af uønsket opvækst.

Der skal hvert år anmodes om udbetaling af tilskud i NaturErhvervstyrelsens Fællesskema (indberetning). Anmodningen er samtidig erklæringen om, at betingelserne for tilsagnet er overholdt. Hvis betingelserne ikke er overholdt, skal det oplyses i bemærkningsfeltet i Fællesskemaet og årsagen hertil. Sammen med Fællesskemaet skal indsendes markkort med indtegnning af arealer med tilsagn om tilskud. For tilsagn, der gives i 2013, skal der første gang anmodes om udbetaling i Fællesskema 2014. Der gælder dog følgende for:

- Skovgræsning.
Her kan der først anmodes om udbetaling i Fællesskemaet efter, at der er anmodet om udbetaling af evt. tilskud til Forberedelse til skovgræsning.
- Aftaler med tinglysning
Der kan først tinglyses efter der er anmodet om udbetaling i Fællesskemaet.

Det er en betingelse for udbetaling af tilskud, at arealet har været udnyttet efter reglerne i tilsagnet i hele tilsagnsperioden.

Anmodning om udbetaling af eksisterende tilsagn skal ske på siden "Tilsagn under skovordningerne" eller "Træer og Hegn" i Fællesskemaet, hvor det også skal erklæres, at betingelserne i tilsagnet er overholdt. Bemærk, at alle ansøgere skal indsende Fællesskema og markkort elektronisk. Dette sker via Fødevarerministeriets Tast selv-service, som det nye Internet Markkort er en del af. Ejer kan enten selv anvende Tast selv-service, eller der kan gives fuldmagt til en konsulent. Desuden skal som minimum udfyldes siderne "Forsiden", hvor det samtidig skal erklæres, at betingelserne i tilsagnet er overholdt, "Bedriftens ejendomme" og "Markplan og Enkeltbetaling". Tilsagnsarealerne skal indtegnes korrekt i Internet Markkort.

Fristen for indsendelse af Fællesskema i det enkelte år fremgår af [NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#). Som hovedregel er fristen den 21. april (eller den førstkommande tirsdag, hvis den 21. april falder i en weekend).

Reduktion af tilskud ved forsinket anmodning om udbetaling og bortfald af tilsagn

Hvis Fællesskemaet indsendes for sent, reduceres tilskuddet, og tilsagn kan bortfalde.

Eksempel for år 2014:

Fristen for indsendelse af Fællesskema 2014 er den 16. april 2014.

Hvis Fællesskema 2014 indsendes i perioden fra 17. april til den 12. maj 2014, er der tale om en forsinket anmodning om udbetaling, og det vil medføre en reduktion af årets støtte svarende til 1 % fradrag pr. arbejdsdag. Har NaturErhvervstyrelsen ikke modtaget Fællesskemaet senest den 12. maj 2014, mistes årets tilskud.

Hvornår udbetales tilskuddet

Naturstyrelsen udbetaler tilskuddet én gang årligt på hinanden følgende år. Udbetalingen sker i perioden 1. november - 31. marts med mindre særlige forhold gør sig gældende. Udbetalingen kan

ske senere, f.eks. hvis der har været et kontrolbesøg og den efterfølgende sagsbehandling ikke er afsluttet.

Udbetalingskonto

Tilskuddet vil blive overført til ejers Nemkonto.

1.15 Ændringer eller manglende gennemførelse

Hvis projektet ikke gennemføres som anført i ansøgningen, har ejeren pligt til at underrette tilskudsenheden herom (se bilag 4). Dette skal ske inden for 1 måned efter, at det står klart, at projektet ikke gennemføres.

Hvis projektet ikke er påbegyndt, kan der søges om tilskud igen.

Tilsagn om tilskud bortfalder helt eller delvist, og udbetalt tilskud kan helt eller delvist kræves betalt tilbage med tillæg af renter. Tilbagebetaling kan eksempelvis komme på tale, hvis ansøgerens oplysninger er upræcise, fejlagtige, utilstrækkelige, eller der er foriet oplysninger af betydning for afgørelsen. Der kan også ske straf med bøde for overtrædelse af reglerne.

1.16 Tinglysning

Naturstyrelsen kan lade varige aftaler tinglyse på ejendommen. Udlæg til urørt skov og etablering af naturlige vandstandsforhold vil altid blive tinglyst på ejendommen. Naturstyrelsen vurderer konkret, hvorvidt en aftale om bevaring af store træer til død og henfald skal tinglyses på ejendommen. Naturstyrelsen afholder udgifter til tinglysning.

Ved en tinglysning skal der bruges oplysninger om arealets eller træernes placering som UTM koordinater (UTM/EUREF89) samt ejers CPR-nr.

1.17 Skattemæssige forhold

Naturstyrelsen indberetter udbetalt tilskud til *SKAT* som skattepligtig B-indkomst.

Nogle af tilskuddene har dog karakter af en erstatningssum for indskrænkning af en rådighedsrettighed. En sådan erstatningssum er som udgangspunkt skattepligtig efter ejendomsavancebeskatningsloven.

Hvis en ansøger ønsker afklaring om beskatning af et tilskud inden modtagelse af tilskuddet, kan ansøgeren anmode *SKAT* om at afgive et bindende svar. Det koster et mindre gebyr at få et bindende svar. Læs mere på www.skat.dk.

1.18 Ejerskifte for arealer med tilskud

Naturstyrelsen kan efter ansøgning tillade, at en anden indtræder i et tilsagn om tilskud, når den pågældende opfylder betingelserne for at være tilsagnshaver. Den, der indtræder i tilsagnet, indtræder i rettigheder og forpligtelser efter tilsagnet.

Varige aftaler er bindende for en ny ejer.

Kontrol

Naturstyrelsen foretager kontrol i forbindelse med administration af denne tilskudsordning. Naturstyrelsen har adgang til f.eks. at besigtige arealer, hvortil der er givet tilskud. Naturstyrelsen har også adgang til regnskaber, forretningsbøger, papirer mv. Materialet skal udleveres til den tilsynsførende på dennes begæring. Til brug for tilsynet kan indhentes nødvendige oplysninger hos skatte- og afgiftsmyndigheder og andre offentlige myndigheder.

Kontrolbesøg vil normalt blive varslet på forhånd.

Hvis ejendommen udtages til kontrol, har ejeren pligt til at medvirke til, at kontrollen kan gennemføres. Hvis ejer ikke selv har mulighed for at medvirke til, at kontrollen kan gennemføres, skal ejer finde en stedfortræder.

Hvis det viser sig, at der er afgivet urigtige eller vildledende oplysninger eller der foreligger andre forhold, der gør, at tilsagn om og/eller udbetaling af tilskud er sket på et forkert grundlag, kan Naturstyrelsen kræve tilskud helt eller delvist tilbagebetalt eller lade tilsagn helt eller delvist bortfalde. Der vil i grove tilfælde kunne idømmes straf og ske udelukkelse fra tilskud.

Træffes afgørelse om tilbagebetaling, anses det krævede beløb som forfaldent 3 uger efter underretning om afgørelsen. Fra denne dag forrentes beløbet i overensstemmelse med renteloven.

Skovloven, bekendtgørelse om tilskud til bæredygtig skovdrift, Kommissionens forordning (EU) Nr. 1975/2006 af 7. december 2006 og Kommissionens forordning (EU) nr. 65/2011 af 27. januar 2011 indeholder nærmere bestemmelser om kontrol af tilskud, tilbagebetaling af tilskud, straf og udelukkelse fra tilskud.

Der skal i henhold til EU reglerne gennemføres kontrol, såvel for investeringstilskuddet som for driftstilskuddet. Kontrollen af driftstilskuddet koordineres med NaturErhvervstyrelsens kontrol af evt. landbrugsstøtte.

Krydsoverensstemmelseskontrol.

Krydsoverensstemmelse betyder, at støttemodtager skal overholde en række krav til miljø, sundhed, dyrevelfærd og god landbrugsmæssig stand for at få udbetalt sin støtte/sit tilskud uden nedsættelse.

Alle krydsoverensstemmelseskrav skal overholdes for hele ejendommen (hele CVR-/CPR-nummeret) med tilsagn om tilskud til miljøvenligt skovbrug under landdistriktsprogrammet. En overtrædelse af krydsoverensstemmelseskrav kan medføre reduktion i årets udbetaling af støtte under landdistriktsprogrammet, herunder tilskud til miljøvenligt skovbrug. Læs mere om krydsoverensstemmelse, herunder reglerne for reduktion i støtte, i vejledning om krydsoverensstemmelse og vejledning om kontrol med krydsoverensstemmelse, som findes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside: <http://naturerhverv.fvm.dk/> under landbrug.

Retsgrundlag

De væsentligste retsregler for tilskud til bæredygtigskovdrift fremgår af:

Skovloven (Lovbekendtgørelse nr. 678 af 14. juni 2013).

Bekendtgørelse nr. 422 af 15. maj 2012 om tilskud til fremme af bæredygtig skovdrift.

Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af Landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

Kommissionens forordning (EF) nr. 1975/2006 af 7. december 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltninger til udvikling af landdistrikter.

Kommissionens forordning (EF) nr. 1974/2006 af 15. december 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 om støtte til udvikling af Landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

Kommissionens forordning (EF) nr. 65/2011 af 27. januar 2011 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltninger til udvikling af landdistrikterne.

Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 for så vidt angår krydsoverensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem.

Danmarks landdistriktsprogram for perioden 2007-2013.

Bilag 1: Arter

Gnavere

Hasselmus (*Muscardinus avellanarius*).

For at kunne opnå tilskud til sikring af levesteder for hasselmus, skal skoven være beliggende i en af følgende kommuner, hvor hasselmusen tidligere er observeret.

Hasselmus	Sjælland	Fyn	Jylland
Kommune	Faxe	Langeland	Vejle
	Næstved	Svendborg	Aabenraa
	Kalundborg	Faaborg-Midtfyn	Sønderborg
	Slagelse	Nyborg	Hedensted
	Sorø		Horsens
	Ringsted		
	Holbæk		
	Roskilde		
	Køge		
	Stevns		
	Lejre		

TABEL 3
OVERSIGT OVER KOMMUNER HVOR DER GIVES TILSKUD TIL HASSELMUS

Flagermus

For at kunne opnå tilskud til flagermus, skal en eller flere af de nævnte arter i tabel 4 være til stede på arealet.

Dansk navn	Latinsk navn
Bechsteins Flagermus	<i>Myotis bechsteini</i>
Brandts Flagermus	<i>Myotis brandtii</i>
Bredøret Flagermus	<i>Barbastella barbastellus</i>
Brunflagermus	<i>Nyctalus noctula</i>
Damflagermus	<i>Myotis dasycneme</i>
Dværgflagermus	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
Frynseflagermus	<i>Myotis nattereri</i>
Langøret Flagermus	<i>Plecotus auritus</i>
Pipistrellflagermus	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Skimmelflagermus	<i>Vespertilio murinus</i>
Skægflagermus	<i>Myotis mystacinus</i>
Sydflagermus	<i>Eptesicus serotinus</i>
Troldflagermus	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Vandflagermus	<i>Myotis daubentoni</i>

TABEL 4
OVERSIGT OVER DE ARTER AF FLAGERMUS, SOM GIVER MULIGHED FOR AT SØGE STØTTE TIL FLAGERMUS.

Bilag 2: Hjemmehørende træarter

Der er flere steder i vejledningen henvist til dette bilag, som oplyser om, hvilke arter der betragtes som hjemmehørende og relevante i forbindelse med denne tilskudsordning.

Dansk navn	Latinsk navn
Avnbøg	<i>Carpinus betulus</i>
Dunbirk	<i>Betula pubescens</i>
Vortebirk	<i>Betula pendula</i>
Bøg	<i>Fagus sylvatica</i>
Stilkeg	<i>Quercus robur</i>
Vintereg	<i>Quercus petrea</i>
Rødel	<i>Alnus glutinosa</i>
Fuglekirsebær	<i>Prunus avium</i>
Småbladet lind	<i>Tilia cordata</i>
Ær	<i>Acer pseudoplatanus</i>
Spidsløn	<i>Acer platanoides</i>
Bævreasp	<i>Populus tremula</i>
Skovfyr	<i>Pinus sylvestris</i>
Navr	<i>Acer campestre</i>
Skovæble	<i>Malus sylvestris</i>

TABEL 5
HJEMMEHØRENDE TRÆARTER TIL HVILKE DER KAN YDES TILSKUD

Bilag 3: Tilskudsberettigede udgifter og indhentning af tilbud

1) Tilskudsberettigede udgifter

Her beskrives de tilskudsberettigede udgifter for følgende foranstaltninger: *Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold og Forberedelse til skovgræsning.*

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet og direkte relateret til projektaktiviteterne. Det er dit ansvar at redegøre for dette i ansøgningen. Du skal derfor udspecificere alle udgifter, når du søger om tilskud.

De tilskudsberettigede udgifter kan omfatte:

- udgifter til materiel og anlægsarbejder samt konsulentbistand (til evt. forundersøgelse) vedrørende etablering af naturlige vandstandsforhold,
- udgifter til materiel og anlægsarbejder vedrørende etablering af hegn, drikkevandsforsyning, fangfolde og elforsyning som forberedelse til afgræsning,
- udgifter til løn til tilsagnshavers personale, der er beskæftiget med projektet (se herunder),
- andre udgifter, der er nødvendige for at gennemføre projektet (se herunder).

Særligt om løn til personale

Virksomhedens medarbejdere, medlemmer eller medarbejdere i foreninger og organisationers kan ansættes i projekter, og udgifterne hertil kan indgå som tilskudsberettigede projektudgifter.

Udgifter til løn til personale er kun tilskudsberettigede, hvis udgifterne ikke normalt finansieres af offentlige institutioner, offentlige virksomheder eller kommunale fællesskaber.

Du skal senest på udbetalingstidspunktet kunne fremvise ansættelseskontrakter for projektansatte, af kontrakten skal timeløn og ansættelsesperiode fremgår. Der kan kun udbetales tilskud til løn, når der foreligger en konkret tidsbegrænset og skriftlig aftale med den ansatte. Husk at angive arbejdsopgaver, timepris og antal timer.

Der skal ved anmodning om udbetaling foreligge dokumentation for det faktiske timetal (timeregnskab) og lønsedler.

Timelønnen udregnes som årsløn delt med ét årsværk/timeantal. Et årsværk er på 1924 timer. Det skal fremgå af ansøgningen, hvad den projektansattes arbejde består af, dvs. en redegørelse af behov.

Naturstyrelsen gør opmærksom på, at virksomhedsejere og private ansøgere ikke kan ansætte sig selv i en projektansættelse og kan ikke få tilskud til egen løn.

Der kan ikke opnås tilskud til aflønning af tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer, herunder formænd, i et projekt.

Særligt om andre udgifter

Naturstyrelsen kan godkende andre udgifter, hvis Naturstyrelsen vurderer at udgifterne er af væsentlig betydning for projektets gennemførelse.

Ikke tilskudsberettigede udgifter:

Følgende udgifter er ikke tilskudsberettigede (listen er ikke udtømmende):

- Tilsagnshavers eget arbejde, herunder arbejde udført af formænd og tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer.
- Almindelige driftsudgifter (fx husleje, forsikringer, energiforbrug, kontorholdsudgifter, abonnementer, mv.).
- Udgifter knyttet til varetagelse af sædvanlige myndighedsopgaver.
- Udgifter, der er et krav i henhold til anden lovgivning (fx byggetilladelser).
- Udgifter, der vedrører aktiviteter som tilsagnshaver er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning.
- Udgifter, der vedrører andre aktiviteter, som tilsagnshaver er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning herunder (fx udgifter, hvortil der gives andre EU-tilskud, ydes offentlig støtte, ydes støtte i medfør af anden lovgivning, mv.).
- Udgifter afholdt udenfor projektperioden.
- Udgifter, der er afholdt før den dato, du modtager tilsagnet, eller før den dato Naturstyrelsen har givet igangsætningstilladelse.
- Udgifter, der er faktureret og/eller betalt efter at projektperioden er slut.
- Bogholderi, debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte- og driftsregnskab.
- Finansierings-, revisions-, advokat- og pengeinstitutomkostninger (fx renter af gæld) - medmindre disse skyldes krav fra Naturstyrelsen.
- Regnskabs- og revisorvirksomhed, herunder forberedelse og fremskaffelse af oplysninger, der er nødvendig for varetagelsen af disse opgaver.
- Moms, med mindre denne endeligt bæres af tilsagnshaver.
- Udgifter i form af naturalydelse (Indirekte udgifter).
- Udgifter i forbindelse med etablering af hegn, som ikke vedrører selve anskaffelsen og opsætning af hegn, herunder udgifter til fjernelse af eksisterende hegn.
- Udgifter, der ikke er specificerede i budgettet.

Følgende investeringer er ikke tilskudsberettigede (listen er ikke udtømmende):

- Køb på afbetaling med ejendomsforbehold af udstyr og materiel.
- Simple genanskaffelses investeringer.
- Udgifter til køb af brugte maskiner og brugt udstyr.
- Udgifter til køb af køretøjer til ekstern transport.
- Udgifter til leasing eller leje af udstyr og materiel.
- Udgifter til markedsføring.
- Udgifter til reparation af udstyr.
- Udgifter til forskning og teknologisk udvikling.
- Udgifter til køb af dyr.
- Udgifter til vedligeholdelse af tilsagnsareal, så arealet fremstår som egnet til afgræsning.

2) Udgifternes rimelighed

Når Naturstyrelsen modtager en ansøgning om tilskud, skal Naturstyrelsen vurdere, om udgifterne til projektet er rimelige.

Du skal derfor i ansøgningen udspecificere alle udgiftsposter for følgende foranstaltninger:
Kompensation for udgifter til etablering af naturlige vandstandsforhold og Forberedelse til skovgræsning.

Dokumentation for rimelige priser skal indsendes for disse foranstaltninger sammen med ansøgningen. Du skal indsende 2 bindende tilbud.

Du skal på ansøgningstidspunktet angive, hvilket tilbud der vælges, da der gives tilsagn på baggrund heraf. Hvis du ikke vælger det billigste tilbud, skal det begrundes, og Naturstyrelsen vurderer, om årsagen er relevant.

Tilsagnshaver er ikke forpligtet til at anvende et af de to tilbud, der indsendes sammen med ansøgning om tilskud.

Hvis projektets samlede anlægsudgifter ikke overstiger 300.000 kr., er tilsagnshaver ikke forpligtet til at anvende et af de to tilbud, der indsendes sammen med ansøgning om tilskud, ligesom tilsagnshaver ikke er forpligtet til at anvende det billigste af de to tilbud. Tilsagnshaver kan afholde udgifter i forbindelse med projektet uden at skulle anvende tilbudslovens regler.

Hvis projektets samlede anlægsudgifter derimod overstiger 300.000 kr., er tilsagnshaver ikke forpligtet til at anvende et af de to tilbud, der indsendes sammen med ansøgning om tilskud, men tilsagnshaver skal overholde tilbudslovens regler og skal derfor indhente minimum to underhåndsbud ved afholdelse af udgifter til projektet.

Eksempelvis:

- hvis der er to tilbud på hegning af et areal: et på 32.500 kr. og et på 34.700 kr., og det billigste vælges, skal der i budgettet stå 32.500 kr.
- hvis en budgetpost vedrører en vare, der er så speciel, at der kun er en udbyder, så vedlægges det indhentede tilbud sammen med en forklaring på, hvorfor der kun er et tilbud.
- hvis det dyre tilbud vælges frem for det billige tilbud, så skal der vedlægges en forklaring på, hvorfor det dyre tilbud er valgt.

For at Naturstyrelsen kan identificere beløbene fra budgettet i de vedlagte tilbud, bedes du med tusch eller en cirkel markere, hvilke tal fra tilbuddene, du har valgt at overført til budgettet.

For alle udgifter gælder, at du på udbetalingstidspunktet skal kunne dokumentere udgiften ved faktura, kvittering eller lignende. For eksterne konsulentydelse og for internt ansatte i projektet gælder det endvidere, at du skal kunne redegøre detaljeret for aktiviteter, timepris og timeantal, i form af enten konsulentkontrakter eller time- og aktivitetsopgørelser.

Det er Naturstyrelsen der afgør, om dokumentationen og eventuelle begrundelser er tilstrækkelige.

3) Udbudsregler efter tilbudsloven

Udbud skal både sikre effektiv konkurrence, så alle virksomheder har lige adgang til offentlige støttede kontrakter, og sikre, at der indkøbes bedst og billigst.

Som tilsagnshaver efter denne ordning, kan du være omfattet af EU's udbudsregler eller reglerne i den danske tilbudslov (bekendtgørelse af lov nr. 1410 af 07/12/2007 om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter).

Hvis dit projekt er omfattet af en kontrakt, der er omfattet af EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler, skal du oplyse om det allerede i ansøgningen.

Det er vigtigt, at du selv orienterer dig om reglerne. Du finder informationen på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside, www.kfst.dk.

Vær opmærksom på, at hvis du vil tilføje noget til et projekt eller udvide et projekt, som allerede har været i udbud, skal den nye del også i udbud.

Hvis de projektaktiviteter, Naturstyrelsen kan give tilskud til, indgår som del af et større projekt, er det det samlede projekts kontraktsum, der afgør, om du er omfattet af udbudsreglerne, og om det er tilbudsloven eller EU's udbudsdirektiv, som gælder.

Senest når du anmoder om udbetaling, skal du kunne dokumentere, at du har opfyldt reglerne.

Du skal holde dokumenter, som dokumenterer, at reglerne er overholdt, tilgængelige i mindst 5 år fra datoen for slutudbetaling. Det betyder blandt andet, at du også skal gemme de tilbud, du ikke har accepteret.

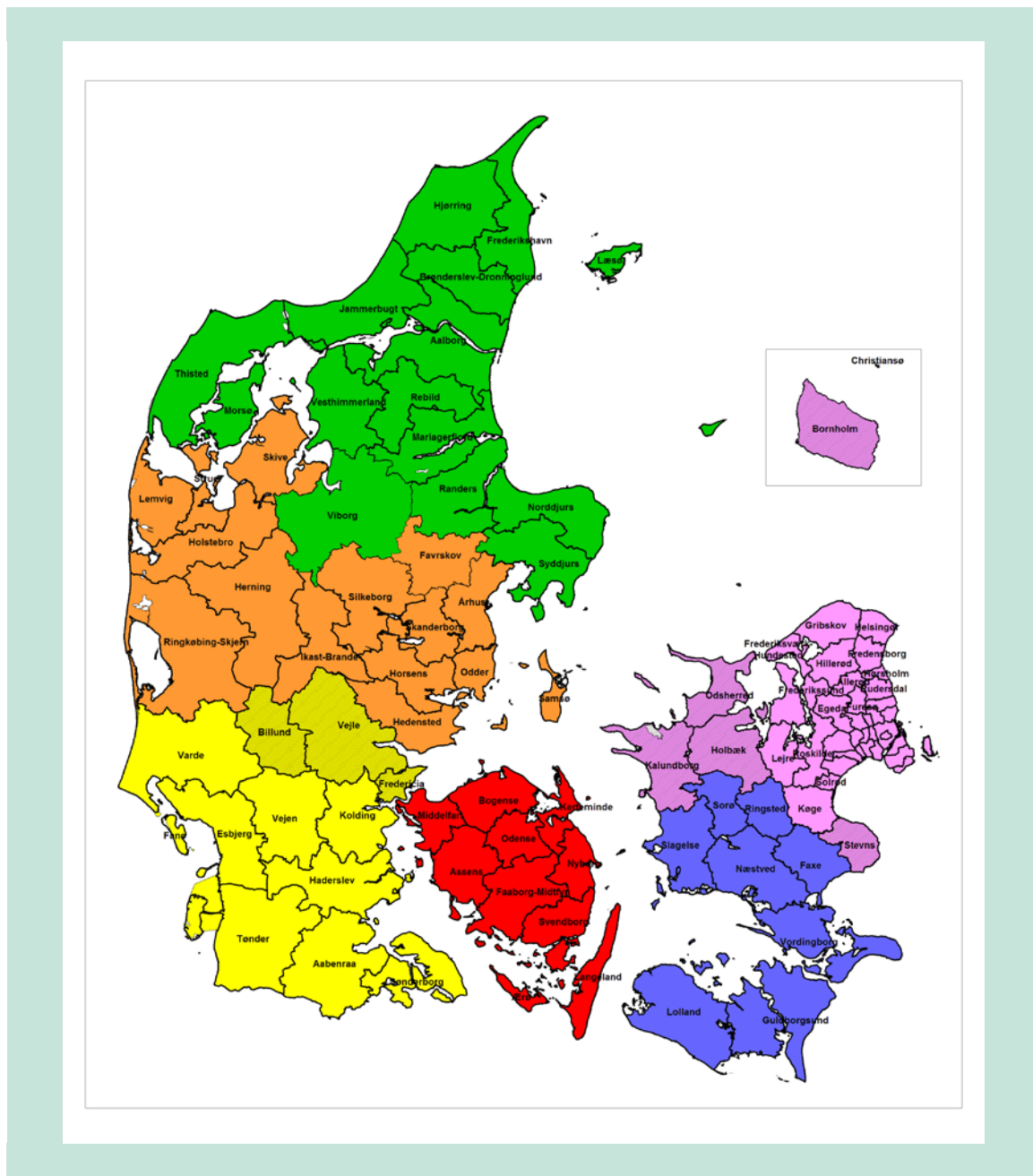
Naturstyrelsen kan på ethvert tidspunkt forlange at se materialet. Hvis det senere viser sig, at du ikke har holdt dokumenterne tilgængelige, er det misligholdelse af en tilsagnsbetingelse, og tilsagnet kan bortfalde.

Du skal også være opmærksom på, at Naturstyrelsen kan nedsætte den samlede værdi af de tilskudsberettigede projektudgifter for et projekt, hvis Naturstyrelsen vurderer, at EU's udbudsregler eller reglerne i tilbudsloven ikke er overholdt. Det nedsatte tilskud vil blive fastsat ud fra en vurdering af art og grovhed af overtrædelsen, og ud fra en vurdering af det økonomiske tab for Den Europæiske Landdistriktsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), der vurderes at være forbundet hermed.

Det fremgår bl.a. af udbudsreglerne, at ved investeringer, der kan karakteriseres som bygge- og anlægsarbejder med en anslået værdi over 300.000 kr., skal tilsagnshaver indhente to underhåndsbud (to tilbud) på investeringen. Ved bygge- og anlægsarbejder forstås også varekøb (udstyr), der forudsætter betydelige installationsomkostninger for at kunne fungere.

Endeligt skal du være opmærksom på, at principperne i EU-retten og dansk ret om lige behandling og gennemsigtighed gælder, også selv om udbudsreglerne helt konkret ikke gælder.

Bilag 4: Naturstyrelsens lokale tilskudsenheder

■ NST Himmerland
 Møldrupvej 26
 9520 Skørping
 Tlf. 72543000
 E-mail: HIM@nst.dk

■ NST Søhøjlandet
 Vejlbø, Vejlsovej 12
 8600 Silkeborg
 Tlf. 72543000
 E-mail: SHL@nst.dk

■ NST Vadehavet
 Skovridervej 3, Arnum
 6510 Gram
 Tlf. 72543000
 E-mail: VAD@nst.dk

■ NST Fyn
 Sollerupvej 24,
 5600 Fåborg
 Tlf. 72543000
 E-mail: FYN@nst.dk

■ NST Storstrøm
 Hannenovvej 22,
 4800 Nykøbing F.
 Tlf. 72543000
 E-mail: STS@nst.dk

■ NST Vestsjælland
 Mantzhøj, Ullerupvej 1
 4500 Nykøbing Sj.
 Tlf. 72543000
 E-mail: VSJ@nst.dk

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk